

Lyckliga dagar med Rolf

Lördagen den 5 juli infaller årets Trollnatta i Järkvisse. Som en del av förberedelserna inför sommarens jubileum – det är 5:e gången i år – har Lidens Tidning inbjudit tre nära vänner till Rolf Lidberg att ge sin bild av honom och hans olika begåvningar. I förra numret diktade Johan Bergenstråhle om "Den kände botanisten". Nu tar Jan-Olof Tedebrand upp några fler unika talanger hos

Illustration: Rolf Lidberg
vår käre Rolf. /AJ

Landskapsbotanisten Rolf

Redan på 1950-talet började Rolf samla uppgifter till en flora över blommorna i Medelpad. Rolf är "katalog människa". Han gillar att notera uppgifter om växter och växtlokaler och har hela bokhyllor fulla med pärmar om blommorna i Medelpad. Dessutom har Rolf pärmar och anteckningsböcker fyllda med uppgifter om medelhavsländernas flora. Under senare år har Rolf fått hjälp av bland annat läkaren Håkan Lindström med medelpadsfloran. Själv har jag bidragit med avsnitt om folkliga namn på träd, gräs och örter. Gammalt folk i Liden vet säkert att smultron hette "jolbär" (med tjockt l), att mjölkört kallades "almöcke" och att liljekonvalj benämndes "bockblad". Ett berg i Liden heter för övrigt "Bockbladshöjden" (där TV-masten står). När dessa rader skrives sitter Rolf på sitt älskade Sicilien och filar på floramanuset.

Mykologen Rolf

Rolf Lidberg och jag träffades för trettio år sedan. Vi började fördjupa oss mer i den fascinerande svampfloran i medelpadsskogen. Rolf var en av grundarna till Sundsvalls Mykologiska Sällskap (MYKO). Det var roliga träffar hemma hos Rolf i hans tråk på Grundläggargatan. Hela huset var fyllt av kartonger med torkade svampar. En del svampfynd var dåligt torkade. En kväll började hundratals små fjärilar kläckas fram ur en samling med tickor och flaxa runt i rummen! Vi gav sedan ut den första svenska landskapsfloran över svampar. Dagens Nyheter presenterade floran och gänget

(Rolf, Siw Muskos, undertecknad m fl) som skrivit den på en helsida. Under senare år har vi kartlagt de ekonomiskt och ekologiskt viktiga så kallade mykorrhizasvamparna (kremlor, riskor mm) som försör träd och alla andra högre växter med vatten och näringsämnen. Lidens skogar hyser mellan tusen och en miljon rotpetsar med sådan svamprot. Per kvadratmeter!

Bombmurkelätaren Rolf

I snösmältningstid brukar Rolf och hans svampvänner besöka Meafallets storslagna ravin och vattenfall vid den urgamla landskapsgränsen mellan Liden och Ragunda. Här kan man efter snörika vintrar finna sällsynta bombmurklor i gammelskogens mosstäcke. Dessa svampar är märkliga skapelser som påminner om chokladfyllda bakelser. Rolf smaskade vid ett tillfälle i sig en bombmurkla, slickade sig om munnen och konstaterade: "rätt smaklös"!

Geologen Rolf

Berggrunden i Medelpad och frågor om jordens uppkomst har alltid fascinerat Rolf. Han var med och grundade Sundsvalls Geologiska Sällskap. Den gamla vulkanen kring norra Alnön och dess världsunika bergarter har Rolf studerat tillsammans med professorer från universitet och statliga verk. Bara häromåret gjorde Rolf en serie med färgglada plancher där han beskrev jordens olika tidsåldrar. Åhörarna av föredraget var helt stumma av fascination.

Språkbegåvningen Rolf

Rolf har även varit med på upplevelserika utlandsresor t ex till franska Jurabergen då vi tillsammans studerat natur och kultur i bergsbyar långt från de vanliga turiststråken. Här i Juras och Savojens alplandskap bodde Rolf under en månad i sin ungdom. Rolf är för övrigt en stor språkbegåvning. Han talar många språk flytande vilket är en tillgång under resor i syd- och mellaneuropa. Naturvårdaren Rolf

Skogsbolaget SCA hade för cirka tjugo år sedan en legendarisk förvaltare som chef för skogarna i mellannorrland. Han hette Bengt Johansson men kallades av någon anledning som jag glömt bara för

”Blåjohan”. Rolf har ett gammalt förflutet som författare och illustratör i SCA-tidningen. Rolf och Blåjohan var bästa vänner. Vi var ibland ute tillsammans och såg ut fin SCA-natur. Inför sin pensionering tillkännagav den självständige och färgstarke förvaltaren plötsligt att ”nu skyddar SCA frivilligt fem gammelskogar på inalles cirka tusen hektar”. Dåvarande SCA-chefen Bo Rydin fick en morgon läsa om denna present till naturvärden när han slog upp tidningen. Rydin fick nästan kaffet i vrångstrupen. Men Blåjohan tog det lugnt, gick i pension och flyttade hem till sitt kära Dalarna.

Foto: Hjördis Lundmark

Älvreservatet Sundsjöåsen

De fem gammelskogarna finns kvar som ett monument över Blåjohans och Rolfs framsynthet. Det största området är Sundsjöåsen (Sunnås fjällskog), ett storslaget stycke älvnatur på gränsen mellan Indal och Liden. Idag finns mer pengar i statskassan till reservat. SCA får nu tjugo år senare, betalt för de fem skogsområdena. På länsstyrelsens hemsida, www.y.lst.se, har man nyligen lagt ut fin information om Sundsjöåsen och om de andra reservaten i Liden: Lill-Sundsjön, Rigåsen, Åsen. Skyltning och turistinformation vid 86:an kan dock förbättras.

Långa älvgranar

Rolf och jag fick även i uppdrag av Blåjohan att göra en naturstig med skyltar vid ett annat av områdena, Seleboåsen i Sättna socken. Rolf målade akvareller. Jag skrev text till skyltar och broschyr om skogen som för 150 år sedan var fåbod till min hemby Silje i Selånger socken. Här på Seleboåsen

finns landskapets till volymen största gran. Skolklasser på studiebesök brukar fika under den mäktiga bovallsgranens yviga grenverk. En klassisk bild av Rolf är när han tittar fram bakom jättegranen. De längsta granarna i landskapet finner man i Lidens kalkpáverkade, bördiga, älvnära skogar. Här kan långsmala ravingranar på hundra år bli mer än 40 meter långa enligt skogskännaren Sven Söderqvist.

Människan Rolf

Av min beskrivning framgår att Rolf är något av ett universalgeni. Han har under sin levnad blivit enormt fascinerad av olika ämnesområden. Han är även en folkbildare som spridit kunskap om naturen till människorna ute i våra bygder. För några år sedan ordnade Studieförbundet en landskapsturné till olika socknar där Rolf lyfte fram den lokala naturens sevärheter. Bystugor och Folkets Huslokaler var smockfulla under turnén. En av höjdpunkterna var givetvis besöket i hembyn Järkvisse. Där tog Rolf fram gitarren och sjöng gamla slagdängor och visor som han lärt sig av pappa Mauritz, revykung i Järkvisse. Rolfs vistolknningar är ytterst personliga. Det går rysningar genom hela kroppen när han på sitt dramatiska sätt stämmer upp Dan Anderssons ”Vägman” eller Evert Taubes ”Fritiof Anderssons paradmarsch”. Som människa sprider Rolf glädje omkring sig genom sitt generösa sätt och sitt genuina intresse för människor. Rolf är ett av glädjeämnen i mitt liv.

Jan-Olof Tedebrand

Jan-Olof Tedebrand är 57 år och bor på en av de få bevarade gamla herrgårdarna från sågverksepoken. Silje gård i Selånger som ligger intill 86:an. Underhåll av husen och skogsvård är en del av Jan-Olofs vardag. Dessutom är han politiskt verksam inom Miljöpartiet, har uppdrag på riksplanet och är ledamot av läns museets styrelse. Jan-Olof har också skrivit många artiklar om natur, kultur, blommor och svampar i turistbroschyrer och botaniska tidskrifter

Foto: Hjördis Lundmark